

Στο βάθος διακρίνονται πομπές Αγίων Ομολογητών (γ) και παρθένων μαρτύρων (δ).

Η σκηνή διαδραματίζεται σ' ένα τοπίο που εκτείνεται στο άπειρο και απεικονίζει τον Παράδεισο. Η βλάστηση θυμίζει τα χαρακτηριστικά φυτά του Μεσόγειο που ο Γιαν βαν Άικ γνώρισε στα ταξίδια στην υπηρέτηση του Φίλιππου του Καλού. Στο πολύπτυχο υπάρχουν 76 είδη φυτών. Σε μεγάλη απόσταση διακρίνονται λόφοι και βουνά, αλλά και πόλεις εμπνευσμένες από κτήρια της εποχής του ζωγράφου (ε).

Οι Δίκαιοι Κριτές (8), οι Πολιμιστές του Χριστού (9), οι Ερημίτες (11) και οι Προσκυνητές (12)

Στα πλευρικά φύλλα συνεχίζεται η απεικόνιση εκείνων που προσέρχονται να προσκυνήσουν τον Αμνό. Από αριστερά προς τα δεξιά διακρίνονται **Οι Δίκαιοι Κριτές (8), οι Πολεμιστές του Χριστού (9), οι Ερημίτες (11) και οι Προσκυνητές (12)**.

Τα άλογα απεικονίζονται με μεγάλη δεξιοτεχνία και παρατηρητικότητα σε ρεαλιστικές στάσεις: ένα ανοίγει το στόμα, ένα χαμηλώνει τη μουσούδα του, ένα χλμιντρίζει. Ιδιαίτερη εντύπωση προξενεί ο ρεαλιστικός τρόπος με τον οποίο διπλώνονται οι σημαίες, καθώς οι αντανάκλασεις στις πανοπλίες των ιπποτών.

Το πλευρικό φύλλο με τους Δίκαιους Κριτές κλάπηκε το 1934 και αντικαταστάθηκε το 1941 από αντίγραφο.

Το κάθε γκρουπ παραπέμπει σε μια βασική αρετή των φιλοσόφων: Δικαιοσύνη (8), Άνδρεια (9), Σωφροσύνη (11) και Φρόνηση (12). (*Justitia, Fortitudo, Temperantia, Providentia*).

Οι 4 βασικές αρετές είναι συγγενικές: π.χ. όταν θέλει κανείς να υπερασπίσει την *δικαιοσύνη*, πρέπει να έχει *άνδρεια*, όταν κάποιος θέλει να διεξάγει πόλεμο με *άνδρεια*, χρειάζεται *φρόνηση* (τι θα γίνει;) και *σωφροσύνη* (π.χ. να μην είσαι μεθυσμένος), κ.τ.λ..

Ερημίτες (11) και Προσκυνητές (12)

Στους πίνακες αυτούς συνεχίζεται η απεικόνιση του αναπεπταμένου τοπίου της κεντρικής σκηνής, με φοίνικες, κυπαρίσσια, βραχώδεις σχηματισμούς και όψεις πόλεων και κτηρίων, κάτω από συννεφιασμένο ουρανό.

Στο φύλλο με τους **Ερημίτες (11)** υπάρχουν και δυο γυναίκες, η Μαρία η Μαγδαληνή που στη Δύση ταυτίστηκε με την μετανοημένη ιερόδουλη του Ευαγγελίου, και η Μαρία η Αιγύπτια, προστάτιδα των μετανοούντων.

Στο φύλλο με τους **Προσκυνητές (12)**, όπου ξεχωρίζει η γιγαντιαία μορφή του Αγίου Χριστοφόρου, οι μελετητές θεωρούν ότι στην άκρη δεξιά, στο δεύτερο πλάνο, διακρίνεται ο ίδιος ο Γιαν βαν Άικ, που κοιτάζει χαμογελαστός τον θεατή.

Πηγή: το Διαδίκτυο και Βικιπαίδεια

ΚΑΤΗΔΡΙΚΟΣ ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΓΑΝΔΗΣ
ΣΙΝΤ-ΜΠΆΑΦΣΚΑΘΕΔΡΆΑΛ, ΓΕΝΤ

Ο ΑΜΝΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ή Η ΠΡΟΣΚΥΝΗΣΗ ΤΟΥ ΑΜΝΟΥ

Το Πολύπτυχο της Γάνδης είναι ένας από τους σπουδαιότερους πολιτιστικούς θησαυρούς της Βόρειας Ευρώπης. Είναι αποκαλούμενο και ως **Ο Αμνός του Θεού ή Η Προσκύνηση του Αμνού**. Είναι έργο του **Γιαν βαν Άικ** και του λιγότερο γνωστού αδελφού του **Χούμπερτ βαν Άικ**. Το πολύπτυχο ζωγραφίστηκε σε δρύινες ταμπλάδες και έχει μέγεθος 3,4 επί 4,4 μ. Ολοκληρώθηκε το 1432.

Είναι έκφραση της χριστιανικής πεποίθησης ότι η σωτηρία του ανθρώπου οφείλεται στη θυσία του Χριστού, του *Αμνού του Θεού*.

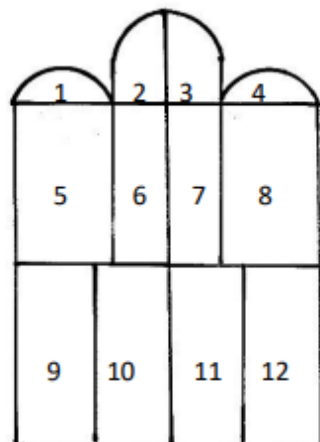
Μόνο ένα τμήμα του έργου κάτω αριστερά, *Οι Δίκαιοι Κριτές*, δεν είναι αυθεντικό. Κλάπηκε το 04.1934 και αντικαταστάθηκε από αντίγραφο (1941).

Γλίτωσε από καταστροφή από τους προτεστάντες (1566 και 1578), τμήματα αφαιρέθηκαν από Γάλλους στρατιώτες (1794), αρκετά μέρη πωλήθηκαν (1816) και σώθηκε από πυρκαγιά (1822) ...

Το πολύπτυχο περιλαμβάνει 24 συνθέσεις; η μεγαλύτερη από τις οποίες απεικονίζει την *Προσκύνηση του Αμνού* κάτω στο έργο.

Στην άκρη του κλειστού πολύπτυχου ένα τετράστιχο λέει ότι ο Χούμπερτ βαν Άικ ξεκίνησε το έργο και ότι ο μικρότερος αδελφός του Γιαν το ολοκλήρωσε το 1432 μετά τον θάνατο (1426) του Χούμπερτ.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΟΨΗ, ΚΛΕΙΣΤΟ

Προφήτες Απάνω διακρίνουμε τις μορφές της **Κυμαίας Σίβυλλας (2)**, της **Ερυθραίας Σίβυλλας (3)** και των προφητών **Ζαχαρία (1)** και **Μιχαία (4)**, που είχαν προαναγγείλει τη γέννηση του Χριστού. Ο Ζαχαρίας και ο Μιχαίας σκύβουν για να δουν τι συμβαίνει από κάτω.

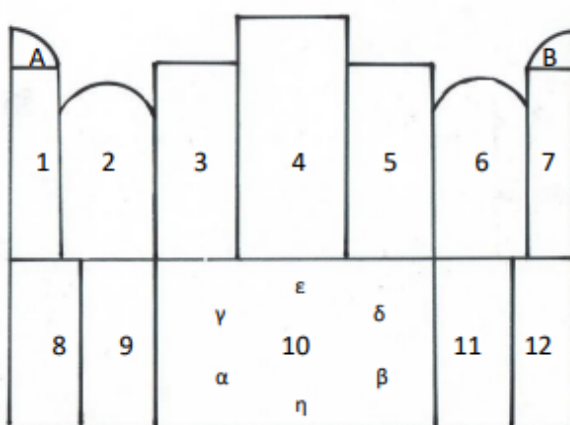
Ο Ευαγγελισμός Ο **Αρχάγγελος Γαβριήλ (5)** παρουσιάζεται στην κατοικία της Μαρίας. Φέρει τον άσπρο κρίνο, σύμβολο της αγνότητας της **Παναγίας (8)**, που δέχεται το θεϊκό κάλεσμα απαντώντας στα λατινικά «Ιδού η δούλη του Κυρίου» με χαρακτήρες που είναι γραμμένες ανάποδα. Το Άγιο Πνεύμα, με μορφή περιστέριου, στέκεται από κεφάλι της.

Στο βάθος διακρίνεται μια άποψη της Γάνδης της εποχής (6). Στο δεξιό φύλλο (8), η λεκάνη και η μεταλλική κανάτα που αντανακλούν το φως, όπως η λευκή πετσέτα παραπέμπουν στην αγνότητα της Παναγίας.

Το ζευγάρι από κάτω είναι ο **Ιωσ Βένιτ (9)**, παραγγελέας του έργου, και η σύζυγος του, η **Ελισάβεθ Μπορλύτ (12)**.

Ανάμεσά τους απεικονίζονται ο **Άγιος Ιωάννης ο Ευαγγελιστής (10)** και ο **Άγιος Ιωάννης ο Βαπτιστής (11)**, οι δυο προστάτες της εκκλησίας, σε γκριζογραφία: μοιάζουν με πέτρινα αγάλματα.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΟΨΗ, ΑΝΟΙΧΤΟ

Η γυμνότητα των Πρωτόπλαστων **Αδάμ, (1)** και **Εύα (7)**, παραπέμπει στο προπατορικό αμάρτημα. Τώρα και οι δυο ντρέπονται: καλύπτουν το γυμνό σώμα τους και η Εύα κρατά ένα ξερό φρούτο. Ο Αδάμ μοιάζει να κάνει ένα βήμα για να βγει έξω από τον χώρο το: ανήκει στον ανθρώπινο κόσμο. Πάνω από Αδάμ και Εύα δυο 'ανάγλυφα' απεικονίζουν την **Προσφορά του Κάιν και του Άβελ (Α)** και τη **Δολοφονία του Άβελ (Β)**, απόδειξη ότι το αμάρτημα έχει μπει στον κόσμο.

Η **Δέησης**, που παραπέμπει στη βυζαντινή αγιογραφία, απεικονίζει τη 'μεσολάβηση' της **Παναγίας (3)** και του **Ιωάννη του Βαπτιστή (5)** στον **Θεό (4)**.

Οι τρεις μορφές είναι καθισμένες σε θρόνο και μοιάζουν να ανήκουν σ' έναν απόμακρο, μη ανθρώπινο κόσμο. Η **Παναγία** διαβάζει. Στο στέμμα της υπάρχουν λουλούδια που παραπέμπουν στα χαρακτηριστικά της. Στο κέντρο απεικονίζεται ένα πρόσωπο το οποίο ταυτίζεται σήμερα τόσο με τον **Θεό-Πατέρα** και με τον **Χριστό-Κριτή**. Δεξιά, ο **Άγιος Ιωάννης ο Βαπτιστής** σηκώνει το βλέμμα από το βιβλίο που διαβάζει, δείχνοντας προς τον **Λυτρωτή**.

Κοιτάζτε τη μεγαλοπρέπεια αυτής της σκηνής: την πολυτέλεια των ενδυμάτων, τη λάμψη των χρυσοποικίλων υφασμάτων, τους πολύτιμους λίθους, τους μανδύες, τα μαργαριτάρια...

Άγγελοι που τραγουδούν και άγγελοι που παίζουν μουσική (2 και 6)

Δεξιά και αριστερά από τη Δέηση υπάρχουν δυο συνθέσεις με ομάδες αγγέλων, **Άγγελοι που τραγουδούν (2)** και **Άγγελοι που παίζουν μουσική (6)**. Οι πρώτοι (2) έχουν το πιγούνι τους σε διαφορετικό ύψος: μπορεί να τραγουδούν σε πολυφωνία. Η ουράνια φύση των μορφών αποδεικνύεται από τα πολυτελή ενδύματα. Το δάπεδο αποτελείται από πλακίδια όπου επαναλαμβάνεται το μοτίβο του Αμνού, ενώ το ξύλινο αναλόγιο είναι διακοσμημένο με τις σκαλισμένες μορφές του αρχάγγελου Μιχαήλ που νικά τον δαίμονα και με δυο προφήτες.

Τα μουσικά όργανα (6) απεικονίζονται με έμφαση και στην παραμικρή τους λεπτομέρεια. Η μουσική έχαιρε υψηλής εκτίμησης στην αυλή του Φιλίππου Γ του Καλού.

Η Προσκύνηση του Αμνού (10) Το κεντρικό θέμα είναι η σωτηρία της ανθρωπότητας από τη θυσία στο σταυρό του Χριστού, με την οποία έχει ελευθερώσει τον άνθρωπο. Το μεσαίο φύλλο του κάτω μέρους παραπέμπει σε μια εικόνα της Αποκάλυψης. Ο Αμνός, η θυσιασμένη αθωότητα του Χριστού, στέκεται σ' ένα βωμό. Το αίμα Του συλλέγεται σε κύπελλο. Γύρω Του άγγελοι σκορπίζουν λιβάνι, άλλοι φέρουν τα όργανα του Θεού Πάθους, το σταυρό, το δόρυ, τον ακάνθινο στέφανο, το φραγγέλιο, το σφουγγάρι. Κάτω από το βωμό διακρίνεται η Πηγή της Ζωής. (η) Παντού γύρω βρίσκονται ομάδες αγίων και ευσεβών που έρχονται να προσκυνήσουν τον Αμνό.

Δεξιά από κάτω (β).βλέπουμε αποστόλους γονατισμένους και εκπροσώπους της Εκκλησίας. Αριστερά (α) υπάρχουν προφήτες με τα βιβλία τους και το πλήθος όσων προσηλυτίστηκαν στον Χριστιανισμό. Η λευκοντυμένη και δαφνοστεφανωμένη μορφή ταυτίζεται συνήθως με τον Βιργίλιο.